

Департамент
агропромислового розвитку
Львівської обласної
державної адміністрації

Громадська організація
«Львівська аграрна
палата»

Вісник Агр[🍎]Форум №4 (27) 2016

Електронний інформаційний бюлетень

*На Перемишлянищині розвивають козівництво,
овочівництво та вирощуватимуть малину* стор.6

Робоча поїздка на Самбірщину стор.13

*У селі люди мають працювати на землі
– Іван Горішний* стор.19

*Треба швидше наводити лад із землею
в Україні, а кожен гектар повинен приносити
дохід місцевій громаді – Богдан Матолич* стор.23

*В Україні варто зосередитися на розвитку
фермерства в класичному європейському
розумінні – Іван Кільган* стор.37

*Всі дії старої системи дійсно не гарантували
безпеку харчових продуктів в Україні – Тоні Віл* стор. 41

м. Львів, вул. Залізнична, 16, 2-й пов.,
тел.ф. +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-26,
(067) 803-60-32, e-mail: lvivagri@gmail.com
Інтернет-сторінка видання: agrochamber.lviv.ua

<i>З'їзд Асоціації фермерів України.....</i>	<i>с.3</i>
<i>Перша національна конференція “Мільйон із гектара”.....</i>	<i>с.4</i>
<i>На Перемишлянщині розвивають козівництво, овочівництво та вирощуватимуть малину.....</i>	<i>с.6</i>
<i>Презентація проекту “500 успішних сімейних господарств” громадам Жовківського та Кам'янка-Бузького районів.....</i>	<i>с.10</i>
<i>Навчання ветеринарних інспекторів у Львові.....</i>	<i>с.11</i>
<i>Нарада з питань перспектив розвитку молочної галузі.....</i>	<i>с.12</i>
<i>Робоча поїздка на Самбіричину.....</i>	<i>с.13</i>
<i>Порядок ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ.....</i>	<i>с.15</i>
<i>Уряд затвердив нові пропорції розподілу ЄСВ.....</i>	<i>с.16</i>
<i>Орендувати державні сільгоспземлі можна буде лише через аукціони.....</i>	<i>с.17</i>
<i>У селі люди мають працювати на землі – Іван Горішний.....</i>	<i>с.19</i>
<i>Стратегічне планування сталого розвитку громад Жидачівщини.....</i>	<i>с.21</i>
<i>Треба швидше наводити лад із землею в Україні, а кожен гектар повинен приносити дохід місцевій громаді – Богдан Матолич.....</i>	<i>с.23</i>
<i>Біостимулятори-добрива виробництва ПП «Біоконверсія» – вагомий резерв для збільшення врожайності культур і якості продукції.....</i>	<i>с.31</i>
<i>Науково обгрунтовані короткоротаційні сівозміни для Карпатського регіону.....</i>	<i>с.35</i>
<i>В Україні варто зосередитися на розвитку фермерства в класичному європейському розумінні – Іван Кільган.....</i>	<i>с.37</i>
<i>Всі дії старої системи дійсно не гарантували безпечність харчових продуктів в Україні – Тоні Віл.....</i>	<i>с.41</i>
<i>Виставки та конференції в Україні та закордоном.....</i>	<i>с.45</i>
<i>Моніторинг цін.....</i>	<i>с.46</i>

З'їзд Асоціації фермерів України

24 лютого 2016 року в Києві під головуванням Івана Томича і за участі першого заступника міністра аграрної політики та продовольства України Ярослава Краснопольського відбувся 26-ий з'їзд Асоціації фермерів та приватних землевласників України (АФЗУ).

На з'їзді обговорили як законодавчі недоліки врегулювання діяльності в аграрній сфері, так і проблеми з фінансуванням аграрного сектору.

Члени АФЗУ звернулися до уряду з проханням виділити 58 млн. грн із коштів спеціального фонду державного бюджету на підтримку фермерських господарств України.

Участь в роботі з'їзду прийняли голова Асоціації фермерів та приватних землевласників Львівщини Ярослав Кардаш і голови фермерських господарств області Оксана Сало, Петро Вовк, Іван Кільган, Василь Пилипець, Михайло Косівський і Андрій Клим.
Джерело: www.farmer.co.ua

Європейський досвід наближення сільськогосподарського дорадництва до фермерів

25-26 лютого 2016 року у Києві в рамках Європейської програми технічної допомоги TAIEH відбувся семінар на тему: "Європейський досвід наближення сільськогосподарського дорадництва до фермерів. Уроки для України".

Учасники семінару ознайомилися з сучасною практикою організації дорадчої діяльності в аграрному секторі та надання консультативних послуг фермерам в країнах Європи.

Участь в роботі дводенного семінару прийняли директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталія Хмиз і директор Львівської аграрної дорадчої служби Іван Паньків.

Джерело: Львівська аграрна палата

Перша національна конференція “Мільйон із гектара”

19-20 лютого у Львові на стадіоні “Арена-Львів” відбулася Перша національна конференція “Мільйон із гектара”, яка відбулася за участі Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації, Європейського банку реконструкції та розвитку, Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН.

Із вступним словом до учасників конференції звернулися перший заступник голови Львівської облдержадміністрації Ростислав Замлинський та ректор Сумського національного аграрного університету, професор Володимир Ладика.

Аналітик інвестиційного центру ФАО Андрій Ярмач наголосив на можливості ефективного господарювання у малих сімейних та фермерських господарствах. На його думку в сучасному агробізнесі є безліч можливостей реалізувати потенціал розвитку. За умов стратегічного розуміння галузі бізнесу та постійного відслідковування ситуації на ринку конкурентні переваги малих виробників окремих напрямів, наприклад при вирощуванні малини, є очевидними.

Директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталія Хмиз у своїй доповіді наголосила на перевагах ресурсного потенціалу регіону і представила можливості, які пропонуються малим агроформуванням у разі їх участі при реалізації перспективних проектів на регіональному рівні.

Відомий львівський ресторатор Марк Зархін наголосив, що мережеві ресторани готові налагоджувати співпрацю з фермерськими господарствами, які гарантують стабільність поставок та якість продукції ресторанам.

Учасники конференції одержали корисну інформацію від вітчизняних та зарубіжних практиків стосовно організації ефективного бізнесу при закладанні фруктових та горіхових садів, вирощуванні часнику та інших нішевих культур в рослинництві (нут, маш тощо).

Значна увага спікерів приділялася розвитку органічного сільського господарства, оскільки попит на продукцію стабільно зростає на національному та європейському ринках. Зокрема вартість кілограму органічних яблук в Україні майже у 10 разів нижча порівняно із ціною на ринку Польщі, яка є одним із найбільших їх виробників у Європі.

Доповідачі конференції також детально охарактеризували ефективні напрями бізнесу у тваринництві, наприклад при розведенні овець м'ясного напрямку продуктивності, вирощуванні раків, а також в галузі бджільництва.

Протягом другого дня проведення конференції її учасники мали змогу відвідати підприємства Львівщини з виробництва соків ТОВ "Яблуневий дар" (Городоцький район), виробництва сирів у ФГ "Шеврет" (Мостиський район), та оптовий ринок сільськогосподарської продукції "Шувар".

Джерело: Львівська аграрна палата

На Перемишлянщині розвивають козівництво, овочівництво та вирощуватимуть малину

17 лютого представники Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації відвідали з робочою поїздкою Перемишлянський район, під час якої презентували проект «500 успішних сімейних господарств» та ознайомилися з роботою діючих селянських господарств.

Першою була зустріч зі сільськими головами Перемишлянського району, під час якої директор Департаменту агропромислового розвитку Наталія Хмиз розповіла про проект із розвитку сільських громад, наголосивши, що саме від сільських голів, яких обрала громада, залежить дуже багато: об'єднати людей, підтримати.

Одним із шляхів об'єднання громад є проект «500 успішних сімейних господарств», який передбачає розвиток особистих селянських господарств Львівщини, залучення до співпраці молоді, вимушено переміщених осіб та демобілізованих учасників АТО. До нього можуть долучитися усі охочі, хто володіє земельним паєм. Власники наділів об'єднуюватимуться у кооперативи, які своєю чергою укладатимуть угоди із підприємствами-замовниками вирощеної продукції. Це дасть землевласникам змогу збувати вирощену продукцію зацікавленим компаніям.

Розмову про проект продовжили у Романівській сільській раді, де відбулися зустрічі з громадами двох сіл. На думку Наталії Хмиз, безпосередньо з громадами розмова вдалася жвавіша і конструктивніша. Тут вже є кооператив, яким організатори проекту додадуть знань, фінансову підтримку.

Представники кооперативу розповідали про те, чого їм вдалося досягнути, вирощуючи ягоди, і закликали однодумців приєднуватись до них, адже вирощування малини має перспективи як для кожного окремо, так і для села загалом.

Нагадаємо, що для реалізації проекту “500 успішних сімейних господарств” обрано чотири пілотні райони – Перемишлянський, Жовківський, Кам’янка-Бузький та Золочівський. Однак, зацікавленість проектом і бажання брати в ньому активну участь виявляють ініціативні громади і з інших районів. Представники проекту охоче відгукуються на запрошення таких громад і приїжджають на зустрічі з ними, аби розповісти про проект.

Під час робочої поїздки у Перемишлянський район представники Департаменту агропромислового розвитку побували на овочесховищі агрофірми «Дзвони», яка вирощує овочі. Овочесховище відповідає сучасним вимогам та дає можливість зберігати овочі до нового урожаю. Керівник агрофірми Зеновій Максимишин показав гостям, в яких умовах на овочесховищі зберігають вирощену продукцію – буряки, капусту, моркву. Також він зазначив, що високоякісну продукцію, вирощену в агрофірмі, збувають у супермаркети Києва та Львова. Сорткування та виконання інших робіт на підприємстві виконує 40 жителів довколишніх сіл, а у сезон тут працює до 70 осіб.

Керівник господарства поділився планами з розвитку підприємства, адже, як свідчить інформація Зеновія Максимішина, агрофірма «Дзвони» постійно перебуває в процесі розвитку, використовує новітні технології. Окремо він зупинився на підготовці до весняних робіт. Усім відомо, що якість овочевої продукції істотно

залежить насамперед від насіння. А агрофірма «Дзвони» закуповує насіння високоякісних сортів безпосередньо у Нідерландах. Зеновій Максимішин поінформував, що незабаром він на запрошення голландців поїде до цієї країни закуповувати нове насіння.

У рамках робочої поїздки на Перемишлянщину представники Департаменту агропромислового розвитку також побували на фермі «Коза-дереза», яку півтора року тому заснував у селі Коросно львів'янин Ростислав Залуський. У планах фермера – розвивати екотуризм – щоб усі охочі могли поспостерігати за природою, подивилися на козенят, а завершальний етап екскурсії – скуштували продукцію – смачний, корисний і делікатесний козячий сир.

Нині господарство «Коза-дереза» розвивається. Фермер починав зі 120 племінних кіз. Ростислав експериментально уже виготовляє сири, а незабаром відкриє цех з виготовлення та збуту. Господарство, яке спеціалізується на розведенні кіз племінних порід, а також на виробництві молока і сиру, має всі шанси на успіх.

Директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської ОДА Наталія Хмиз зазначила, що такий проект дуже цікавий і має перспективу. Для впровадження проекту керівник ферми може скористатися підтримкою з обласного бюджету, адже незабаром на сесії Львівської обласної ради буде затверджена відповідна обласна програма.

В рамках поїздки відбулася також зустріч в господарстві молочного напрямку спеціалізації у с. Ганачівка. Керівник господарства Юрій Бойко докладно розповів про проблеми молочного скотарства і можливі шляхи їх вирішення.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації

За підтримки:
Львівської обласної
державної адміністрації

2016
МІЖНАРОДНИЙ
ФОРУМ З РОЗВИТКУ
ФЕРМЕРСТВА

III Міжнародний
форум з розвитку
фермерства в Україні

AGROPORWest LVIV 2016
AGROPORWest

Довідкова інформація:
(057) 766-55-43, (050) 301-88-55
www.agroport.ua

Презентація проекту “500 успішних сімейних господарств” громадам Жовківського та Кам’янка-Бузького районів

Протягом другої та третьої декади лютого робоча група Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації презентували можливості реалізації проекту “500 успішних сімейних господарств” у Лавриківській (с. Лавриків) та Підліссянській сільських радах (села Підлісся та Зубейки) і Жовтанецькій сільській раді Кам’янка-Бузького району.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації

Навчання ветеринарних інспекторів у Львові

17-18 лютого у Львові відбулося навчання ветеринарних інспекторів в рамках проекту ЄС “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні”.

Протягом двох днів державні ветеринарні інспектори з Волинської, Закарпатської, Львівської та Рівненської областей пройшли організоване Проектом ЄС навчання – як стати аудиторами з безпечності харчових продуктів. Протягом практичного семінару інспектори перевірили свою готовність до проходження письмового тестування за результатами півторарічного навчання.

Учасники навчання написали два пробних тести, які допоможуть тренерам проекту ЄС “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” Яні Добідовській та Юрію Оглашенному визначити спільні помилки, увагу на яких буде сконцентовано на останньому семінарі у червні. Це необхідно для того, щоб ще раз сконцентрувати увагу на тому навчальному матеріалі, над яким ще потрібно попрацювати майбутнім аудиторам.

Людмила Озірська, головний спеціаліст управління ветеринарної медицини в Горохівському районі Волинської області

- **Л.О.:** Дводенний семінар з підготовки майбутніх аудиторів в рамках проекту ЄС “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” є важливим з урахуванням практики впровадження європейського законодавства в Україні. Один із важливих моментів в перехідний період стосується, зокрема питання гарантування належної безпечності продовольчих товарів. Участь в цих семінарах дозволила зрозуміти, що є над чим працювати, але нічого недосяжного фактично немає. Україна все більше інтегрується з ЄС економічно в торгівлі продукцією аграрного сектору. Саме тому на семінарі ми навчаємося контролювати виробництво згідно вимог країн Євросоюзу.

Джерело: Львівська аграрна палата

Нарада з питань перспектив розвитку молочної галузі

19 лютого 2016 року під головування першого заступника голови Львівської обласної державної адміністрації Ростислава Замлинського відбулася тематична нарада з питань стану та перспектив розвитку молочної галузі.

В ході проведення наради представниками наукових установ, фермерських господарств, кооперативів та сімейних господарств піднімалися питання щодо причин зменшення поголів'я молочного стада, його продуктивності та якості молока. Окрім цього, представниками молокопереробних підприємств обговорено проблематику зниження обсягів закупівлі молочної сировини в товаровиробників області, та відповідно і обсягів виробництва готової продукції.

Консультант Львівської аграрної палати Андрій Доманський ініціював перед учасникам наради пропозицію стосовно систематичного проведення навчальних семінарів в сільських громадах щодо технологій годівлі і утримання корів.

За результатами наради, з метою збереження поголів'я корів та підвищення показників виробництва молочної сировини необхідно проводити постійно діючі навчальні сесії серед населення області щодо утримання та годівлі тварин, сприяти розвитку заготівельних кооперативів, створенню сімейних ферм. Прийнято рішення напрацювати низку проектних ідей для можливості залучення Проектів міжнародної технічної допомоги.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської ОДА

Особистий прийом громадян начальником Держгеокадастру Львівщини

01 березня 2016 року відбудеться виїзний особистий прийом громадян у Кам'яно-Бузькому районі. Прийом громадян проводитиме начальник Головного управління Держгеокадастру у Львівській області Андрій Кавецький, в приміщенні відділу Держгеокадастру у Кам'яно-Бузькому районі з **11.00 до 13.00 год.** за адресою: м. Кам'янка-Бузька, вул. Незалежності, 27

Джерело: www.zem-lviv.gov.ua

Робоча поїздка на Самбірщину

23 лютого 2016 року в Самборі відбулась нарада з керівниками агроформувань району за участю директора Департаменту агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації Наталії Хмиз.

На нараді обговорювались можливості щодо участі сільськогосподарських підприємств Самбірського району в Програмі фінансової підтримки та розвитку агропромислового комплексу на 2016 рік.

Протягом наради були висловлені пропозиції та побажання від керівників господарств щодо умов фінансування їх господарської діяльності. Було зазначено, що в районному бюджеті у 2016 році передбачено 100 тис. грн на розвиток молочного скотарства.

В нараді взяли участь голова Самбірської районної державної адміністрації Микола Фрей та голова Самбірської районної ради Віталій Кімак, які подякували Наталії Хмиз за співпрацю та надання консультацій щодо цільових програм.

Відбулася також робоча зустріч Наталії Хмиз у господарстві фермера-початківця Владислава Фалата – молодий, активний аграрій, який завзято розповідав про своє захоплення птахівництвом і вівчарством, який дбає про кормову базу, як зреалізував будівництво. В господарстві вирощують бройлерів, індиків, курей-несучок, а навесні господарство поповниться качками та гусами, в планах 200-250 голів овець.

Джерело: Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації

**Міністерство аграрної політики та
продовольства України роздасть землю
100 тисячам людей**

Міністерство аграрної політики і продовольства у поточному році розпаює всі 200 тис. га державної землі, яка знаходиться на балансі відомства, в результаті чого землю отримають 100 тис. людей. Про це у своєму інтерв'ю повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Олексій Павленко.

«Майже 100 тис. людей повинні отримати землю в результаті розпаювання майже 200 тис. га державних земель. Все це плануємо зробити вже в цьому році», – сказав О. Павленко.

Крім того, Олексій Павленко має намір в поточному році передати всі наявні в управлінні Мінагрополітики держпідприємства Фонду державного майна для подальшої приватизації.

Міністр Олексій Павленко також наголосив, що приріст капітальних інвестицій в галузь сільського господарства в 2015 року становить 26,1%.

Джерело: www.agravery.com

**ІХ СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА
АГРОТЕХНІКА**

2-4 березня 2016

Місце проведення: **Арена Львів**
вул. Стрийська, 199, Львів

Організатор **Expolviv** тел./факс: (032) 244-18-88

www.expolviv.ua

Порядок ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ

Кабінет Міністрів України Постановою №68 від 22 лютого 2016 року затвердив Порядок ведення реєстрів заяв про повернення суми бюджетного відшкодування податку на додану вартість.

Цей Порядок визначає механізм включення поданих заяв про повернення суми бюджетного відшкодування ПДВ:

- платниками, які відповідають критеріям, визначеним пунктом 200.19 Податкового кодексу України, до реєстру за формою згідно з додатком 1;
- платниками податку, які не відповідають таким критеріям, до реєстру за формою згідно з додатком 2.

Також Порядком визначено механізм внесення до зазначених реєстрів інформації про стан розгляду кожної заяви та опублікування реєстрів.

Датою внесення заяви до реєстрів є дата подання:

- декларації за звітний (податковий) період у разі подання заяви у її складі;
- уточнюючого розрахунку у разі подання заяви у його складі;
- декларації з порушенням граничних строків подання декларації за звітний (податковий) період у разі подання заяви у її складі.

Реєстри складатимуться з двох частин та формуватимуться за кожною заявою, поданою у складі податкової декларації або уточнюючого розрахунку (за умови його подання).

Державна фіскальна служба України щодня опубліковуватиме реєстри на своєму офіційному веб-сайті.

Окрім того, Наказом встановлено, що:

- до реєстрів заяв включаються заяви, подані після 1 лютого 2016 року;
- заяви про повернення, суми податку за якими не повернуті до 1 лютого 2016 р., не включаються до таких реєстрів.

Джерело: «Дебет-Кредит»

Міжнародний форум “Птахівництво-2016”

6-7 квітня 2016 року у Львові відбудеться Міжнародний форум “Птахівництво- 2016”. В рамках міжнародного форуму **7 квітня** пройде спеціалізована конференція «Індиківництво-2016». Детальніша інформація про умови участі у форумі розміщена на Інтернет-сторінці організаторів.

Місце проведення: м. Львів, Львівський будинок вчених, вул. Листопадового Чину, 6.

Джерело: www.agrotimes.net

Уряд затвердив нові пропорції розподілу ЄСВ

Кабінет Міністрів України Постановою № 85 від 18 лютого 2016 року вніс зміни у додаток до постанови КМУ України від 26.11.2014 р. № 675 “Пропорції розподілу єдиного внеску на загальнообов’язкове державне соціальне страхування”.

Документом передбачено затвердження нових пропорції розподілу єдиного соціального внеску (ЄСВ), враховуючи, що розмір внеску встановлено на рівні 22%.

Зокрема, єдиний соцвнесок, який нараховують підприємства на зарплату найманих працівників, тепер розподілятиметься на:

- загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – 7,1767 відсотка;
- загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності – 7,726 відсотка;
- загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності – 6,5397 відсотка;
- загальнообов’язкове державне пенсійне страхування (до солідарної системи) – 78,5576 відсотка.

Джерело: «Дебет-Кредит»

Розширення можливостей дрібних виробників через інноваційні практики в галузі молочного скотарства

30–31 березня 2016 року з ініціативи МБФ “Добробут громад” відбудеться Міжнародна конференція “Розширення можливостей дрібних виробників через інноваційні практики в галузі молочного скотарства”.

Мета конференції: Обговорити актуальні питання впровадження найкращих інноваційних практик в молочному скотарстві на прикладі трансформації дрібних власників ОСГ в сімейні ферми, об’єднані в сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи (СОК). Вироблення рекомендацій щодо державної політики сприяння розвитку молочарського сектору.

Місце проведення: Дніпропетровська область, с. Олександрівка, СП «Молочарське».

Джерело: www.communitywellbeing.org.ua

Орендувати державні сільгоспземлі можна буде лише через аукціони

Верховною Радою України ухвалено законопроект № 2279 «Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо проведення земельних торгів».

Вказаним законопроектом з метою зменшення корупційних зловживань скорочується перелік земель, які можуть передаватися органами державної влади та органами місцевого самоврядування у користування без проведення земельних торгів (аукціонів).

Забороняється передавати земельні ділянки в оренду без проведення земельних торгів:

- державним та комунальним підприємствам, бюджетним установам, вищим навчальним закладам, а також господарським товариствам, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 60 відсотків;
- підприємствам, установам і громадським організаціям у сфері культури і мистецтв (у тому числі національним творчим спілкам та їх членам) під творчі майстерні;
- земельні ділянки для створення озелених територій загального користування;
- земельні ділянки державної та комунальної власності громадянам для ведення фермерського господарства, ведення особистого селянського господарства, ведення садівництва, будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка), індивідуального дачного будівництва, будівництва індивідуальних гаражів, для сінокошіння і випасання худоби, для городництва;
- земельних ділянок для розміщення інфраструктури оптових ринків сільськогосподарської продукції.

Обов'язковість продажу права оренди вищезазначених земельних ділянок через аукціон повинен принести додатковий дохід до місцевого бюджету, а також нівелювати можливість вчинення корупційних діянь органами державної влади та місцевого самоврядування.

Також скасовується норма, яка дозволяє визначати додаткові випадки передачі земельних ділянок в оренду без проведення земельних аукціонів в обхід Земельного кодексу України. Дане положення надавало можливість відповідним посадовцям на власний розсуд визначати додаткові умови та безконтрольно передавати державні і комунальні землі у непрозорий спосіб.

Беззаперечним плюсом цього законопроекту є норма, що удосконалює процедуру підготовки лотів до земельних торгів. Раніше, щоб продати земельну ділянку державної чи комунальної власності з аукціону, її необхідно було сформулювати та виділити в натурі на місцевості за бюджетні кошти, яких часто не вистачало.

Ухвалення цього Закону надало право підготовки лотів (земельних ділянок) до аукціонів за рахунок власних коштів виконавців торгів. Як тільки виконавець торгів отримає кошти за продаж земельних ділянок, підготовлених до продажу за його рахунок, йому повертається вартість робіт. Запровадження вказаних положень сприятиме економії бюджетних коштів та дозволить наповнювати бюджет, не потребуючи додаткових витрат.

Джерело: www.usab.ua

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ: ВИГІДНІ ПРОПОЗИЦІЇ, ДОСТУПНА ТЕХНІКА, ГАРАНТОВАНИЙ ПРИБУТОК

Львівська філія Національної акціонерної компанії “Укراгролізинг” пропонує виробникам сільськогосподарську техніку на умовах фінансового лізингу наступні види техніки.

Трактор Беларус-892

Ціна – 498 000,00 грн.

Трактор КИЙ-14102

Ціна - 549 950,00 грн.

Трактор МТЗ-82. 1. 26

Ціна - 479 999,00 грн.

Попередній платіж – 74 700,00 грн. Попередній платіж – 82 492,50 грн. Попередній платіж – 71 999,85 грн.

Детальну інформацію про умови фінансового лізингу сільськогосподарської техніки зацікавлені особи можуть дізнатися у Львівській філії НАК “Украгролізинг” за наступною адресою: 79020, м. Львів, пр. Чорновола, 67.

*Директор філії: Коновал Олег Ярославович; тел. +380979248563;
e-mail: lvivlizing@ukr.net*

Село Романів Перемишлянського району розташоване за 28 км від райцентру. Цю мальовничу місцевість у молодості відвідав Іван Франко. Тут розташована найвища вершина Подільської височини, пам'ятка природи місцевого значення (471 м над р. м.). Про те, чим зараз живе громада села, як розвивається, розмовляємо зі сільським головою Романова Іваном Семеновичем Горішним.

У селі люди мають працювати на землі – Іван Горішний

- Іване Семенович, розкажіть, насамперед, про Романівську сільську раду.

- **І.Г.:** Романівська сільська рада об'єднує чотири населені пункти. На її території проживає 1690 мешканців, є 1400 дворів. Ми маємо загальноосвітню школу на 11 класів, навчально-виховний комплекс, школу на 9 класів, початкову школу, народний дім.

Частина жителів працює у фермерському господарстві «Під'ярків», яке спеціалізується на вирощуванні бройлерів, крім того, пшениці і сої. Також вони зайняті в агрохолдингу «Мрія». Ці господарства використовують земельні паї, відповідно сплачуючи людям орендну плату. Та в основному у нас переважають індивідуальні господарства. Багато людей їздять на роботу до Львова.

- Які напрями розвитку сільського господарства переважають у громаді?

- **І.Г.:** У своїх індивідуальних господарствах люди вирощують буряки, моркву, капусту. Нещодавно почали вирощувати пекінську капусту, огірки і помідори. Люди зайняті і мають доходи.

Близько двох років назад підприємство «Екофрут» почало вирощувати суницю, малину.

Населення старіє, а молодь не хоче займатися тваринництвом. Із кожним роком поголів'я великої рогатої худоби зменшується. Наша молодь охоче займається городництвом, для неї ця галузь набагато цікавіша, ніж тваринництво, в яке треба вкладати багато грошей. Для прикладу, треба міняти поголів'я, щоб

була вищою продуктивність. Та й ціни на молоко у заготівельників дуже низькі.

- Яким бачите розвиток сільської ради?

- **І.Г.:** Кошти, які надходять до бюджету, розподіляємо на сесії сільської ради. Минулого року, згідно з рішенням сесії, виділяли кошти на ремонт у садочку та на благоустрій біля народного дому.

Основні надходження до сільської скарбниці становить сплата єдиного податку фізичними особами-підприємцями, зареєстрованих у нас. Допомагають фермери. Цього року очікуємо більше надходжень, ніж попереднього року. За ці кошти плануємо ремонтувати дороги.

Окрім того, беремо активну участь у конкурсах мікропроектів. Два рази підряд наша сільська рада була обрана учасником проекту ЄС/ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду». Відтак за кошти Європейського Союзу, а також за співфінансування громади у школі поміняли вікна на енергоощадні. Окрім того, брали участь у конкурсі мікропроектів, який проводить Львівська обласна рада, поміняли дах у народному домі села Підгородище. Цього року теж готуємо заявку на участь у цьому конкурсі. У Романові плануємо відремонтувати дах у народному домі за допомогою підприємців.

- Якими Ви бачите перспективні напрями розвитку Романівської сільської ради?

- І.Г.: Перспективи є, і їх ми бачимо в розвитку сільського господарства, адже Перемишлянщина – сільськогосподарський район. Переконали, що у селі люди мають працювати на землі. А для розвитку Романівської сільської ради перспективним вважаю городництво. Однак люди мають об'єднуватися в кооперативи, їх у цьому потрібно переконувати. Треба, щоб люди працювали на себе, а не тільки на фермера. Тоді вони матимуть більший заробіток, легше буде знаходити ринки збуту.

Цікавим є проект «500 успішних сімейних господарств», який презентували нашій громаді директор Департаменту агропромислового розвитку Львівської обласної державної адміністрації Наталія Хмиз разом із партнерами проекту. Однак тут виникають деякі застереження щодо того, що при збиранні врожаю треба багато людей, а де їх взяти, звідки їх будуть возити? Окрім того, є деякі застереження щодо того, як буде вибиратися нормальне поле і щодо підведення системи краплинного зрошення. А загалом людям треба розказати. Їх треба зацікавити.

- Дякуємо за цікаву розмову.

Розмову вела Надія Дурбак.

Стратегічне планування сталого розвитку громад Жидачівщини

28 лютого в Гніздичівській об'єднаній територіальній громаді (ОТГ) експертами Співки консультантів "Експерт-група" проведено чергову зустріч – сесію із ініціативними жителями ОТГ, орієнтовану на розробку ефективної стратегії розвитку даної громади Жидачівського району.

Якісно розроблена стратегія розвитку громади дозволяє забезпечити ефективне використання їх ресурсного потенціалу, виокремити пріоритетні напрями залучення інвестицій, а також стимулювати розвиток соціального підприємництва і чітко визначити напрями використання бюджету розвитку ОТГ в середньостроковому періоді з урахуванням сучасних та майбутніх економічних, екологічних і соціальних викликів.

Експерти Співки консультантів "Експерт-група" Андріян Фітьо і Тарас Савіцький провели стратегічну сесію для ініціативних жителів – членів робочих груп Гніздичівської об'єднаної територіальної громади і презентував напрацювання у вигляді проекту стратегії довгострокового розвитку громади Жидачівського району.

Джерело: Львівська аграрна палата

Екологи Львівщини розпочали операцію “Первоцвіт-2016”

Представники департаменту екології та природних ресурсів Львівської ОДА в рамках щорічної операції “Первоцвіт” здійснили ряд рейдів можливими місцями збору та продажу квітів. Про це повідомив заступник директора департаменту Володимир Харчук.

Щороку з середини лютого до кінця травня у Львівській області, як і в інших областях України, відбувається торгівля рідкісними видами ранньоквітучих ендемічних та реліктових рослин.

Перші букети первоцвітів уже з’явилися на стихійних ринках Львівщини, а справжній «квітковий бум» очікується до 8 Березня.

З метою охорони ранньоквітучих ендемічних та реліктових і зникаючих рослин, а також рослин, занесених до Червоної книги України, та попередження правопорушень у цій галузі в області щорічно проводиться операція «Первоцвіт». “Зазвичай такі рейди щороку ми починаємо проводити з 1-го березня, – розповів Володимир Харчук. – Але цьогоріч, зважаючи на теплу погоду, ми прийняли рішення стартувати уже у лютому”.

Департамент екології та природних ресурсів вкотре наголошує, що згідно з діючим законодавством за порушення порядку придбання і збуту об’єктів рослинного світу, занесених до Червоної книги України, вимог щодо охорони таких видів рослин, знищення або незаконне вилучення їх з природного середовища, винні особи будуть притягнені до адміністративної відповідальності.

Зокрема, згідно зі ст. 88¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) «порушення порядку придбання чи збуту об’єктів рослинного світу, які перебували в межах територій та об’єктів природно-заповідного фонду, занесених до Червоної книги України, або які охороняються відповідно до міжнародних договорів України, тягне за собою накладення штрафу від 1700 до 3655 грн. із конфіскацією незаконно добутого».

Стаття 90 КУпАП зазначає, що порушення вимог щодо охорони видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, погіршення середовища зростання рослин, занесених до Червоної книги України, знищення, незаконне вилучення їх з природного середовища тягне за собою накладення штрафу на громадян 340-510 грн. і на посадових осіб 510-850 грн. з конфіскацією незаконно добутого.

Джерело: Департамент екології та природних ресурсів Львівської ОДА

В умовах глобальної економіки важливе значення приділяється активізації транскордонного співробітництва, що стимулює соціально-економічний розвиток регіону. Власний погляд на розв'язання проблемних питань транскордонної співпраці і конкретні шляхи активізації економічного розвитку на Львівщині читачам нашого видання представив директор Інституту транскордонного співробітництва та європейської інтеграції Богдан Матолич.

Треба швидше наводити лад із землею в Україні, а кожен гектар повинен приносити дохід місцевій громаді – Богдан Матолич

- Доброго дня, шановний Богдане Михайловичу. Розкажіть будь ласка про Ваш погляд на вибір пріоритетних напрямів планування бюджетних видатків на Львівщині?

- Б.М.: В складній економічній ситуації варто істотну увагу приділяти ефективності витрат бюджетних ресурсів в області. Державна фінансова підтримка – це стимулювання до залучення власних коштів громад для розвитку, оскільки просте латання дір – не варіант, а належну перевагу слід приділити системному енергозбереженню. На Львівщині успішно функціонує Центр енергозбереження Львівського державного центру науки, інновацій та інформатизації та Енергетичний кластер Львівщини, а в їх офісі на стендах є багато корисних моделей – нетрадиційні джерела електроенергії, які зроблено авторами на власній ініціативі і за власні кошти. При системній підтримці на обласному рівні ініціативи з енергозбереження дали б реальний ефект. Але подібна програма має мати продовження в обласних програмах. На жаль про обласні програми починають думати, як правило, пізно, оскільки все залежить від наявності коштів в обласному бюджеті. На Львівщині є дуже актуальні, наприклад екологічні програми, які в жодному випадку не можна відкидати, наприклад програму поводження з твердими побутовими відходами, програму поводження з небезпечними відходами, програму очистки стоків, програму боротьби із забрудненням повітря і програму збереження заповідного фонду. Лише стосовно останньої програми зазначу, що в області понад 340 об'єктів заповідного фонду, з яких декілька – національного значення (Яворівський Національний природний парк та Національний природний парк «Сколівські Бескиди»), що фінансуються з державного бюджету, а решта фінансуються по залишковому принципу.

Втратити сьогодні такі програми було б катастрофічним, бо ці досягнення накопичувалися роками. Є також програми пов'язані з медициною – дуже актуальні, оскільки державні кошти не охоплюють всі напрями витрат, наприклад на лікування по гемодіалізу чи діабету. Вони мусять додатково фінансуватися з бюджету області. Важливо також зберегти програми по будівництву дитячих майданчиків та розвитку спорту в сільській місцевості.

- Які екологічні проблеми, на Вашу думку, слід розв'язати на Львівщині першочергово?

- Б.М.: Обсяги відходів на Львівщині – мільйони тонн, з них лише одних гудронів 200 тис. тонн на Грибовицькому сміттєзвалищі і близько 20 тис. тонн завезених з Угорщини, які зберігаються в п'яти різних місцях області. Щоб їх переробити – треба розробити методику їх знищення для кожного виду гудронів індивідуально з урахуванням їх хімічного складу. Гудрони фактично виникають всюди, де була переробка нафти. Коли Польща та Угорщина вступали в Євросоюз, то до даних країн висувалися вимоги ЄС. Саме тому, наприклад Угорщина перемістила до нас власні відходи гудронів. Польща свої відходи ліквідувала в країнах ЄС. Не було інноваційного підходу в їх ліквідації і кожна країна індивідуально підходила до їх знищення – спалюванням, переробкою, нейтралізацією хімічними реакціями. Але щодо гудронів Угорщини – це були індивідуальні угоди комерційного характеру щодо їх завезення. В межах засідань країн Вишеградської групи дане питання також піднімалося неодноразово. Але проблема в тому, що в принципі Угорщина не проти прийняти гудрони в первинному їх хімічному стані за документами. За стільки років зберігання хімічний склад гудронів змінився вже в Україні – дощі, опади, спроби хімічної нейтралізації. Отже, повернути можна було б гудрони із первинним хімічним складом, а так – це наша проблема. Зараз екологія відійшла десь на третій план, оскільки військові дії на сході України та економічна скрута – домінантні проблеми. Але можливості на міжнародному рівні для вирішення певних екологічних проблем відкривав механізм Кіотського протоколу, який Україна використала вкрай нераціонально. Чи буде можливість скористатися цим інструментом у наступні роки невідомо, оскільки проведений наприкінці 2015 року екологічний саміт у Парижі (COP 21) поставив під сумнів даний інструмент.

На Львівщині раніше була програма по знищенню пестицидів і завдяки подіям у Сянках та міжнародному висвітленню даної ситуації з боку Польщі дану проблему вдалося вирішити. Я особисто говорив на багатьох міжнародних конференціях в Польщі, що не один депутат їх сейму зробив собі

ІНСТИТУТ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА
ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ
INSTITUTE OF CROSS-BORDER COOPERATION
AND EUROPEAN INTEGRATION

кар'єру на темі пестицидів. Польща підняла активний громадський рух і ЄС профінансував проекти по знищенню пестицидів в регіоні. Тому має бути послідовний і виважений підхід при вирішенні екологічних проблем.

Не варто робити кроки по припиненню фінансування програми, коли вона перебуває, наприклад на середньому етапі її виконання, зупиняти і закривати. Особливо це стосується екологічних програм, пов'язаних із забрудненням довкілля, оскільки наслідок негативного впливу неодмінно буде в ґрунтах, в повітрі, у довкіллі чи в здоров'ї людей. Потім все одно доведеться повертатися і досліджуватися звідки взявся антропогенний вплив.

- *Охарактеризуйте детальніше можливості Львівщини стосовно налагодження транскордонної співпраці?*

- **Б.М.:** Форми транскордонного співробітництва дійсно можуть бути різними, але тільки активність громад зробить проекти успішними і має передбачати прямі угоди між громадами України і країни ЄС. Львівщина з точки зору реалізації проектів транскордонної співпраці, в цьому плані, активна. Зокрема, в етап Програми “Польща-Білорусь-Україна”, який завершився наприкінці 2015 року, Львівщина представляла 50 проектів з досить вагомим фінансуванням. Наприклад, реалізований проект реконструкції Жовківського замку на 1,5 млн євро вагомий і такі гроші з державного чи обласного бюджету залучити було б неможливо. Увійти у ці проекти досить не просто, оскільки є міжнародна міжвідомча комісія, яка розглядає заявки, визначає пріоритети, визначає переможців цих проектів і там відбуваються істотні баталії. На території області є два єврорегіони – “Карпати” і “Буг”, хоча активність в першому значно вища. Єврорегіон “Буг” досить скромно представлений Сокальським і Жовківським районами – асоційованими членами. Наш Інститут зараз робить спроби розширити цей проект, надати новий імпульс розвитку, щоб залучити всі райони Львівщини через які пролягає річка Західний Буг. Наприклад, річка Західний Буг має десь 37 малих річок, які є притоками басейну р. Буг. Всі вони збирають стоки, відходи і несуть їх у р. Вісла, а остання впадає в Балтику. Тобто проблема набрала європейської ваги і доцільно піднімати питання в ЄС. Нині досить вагомі проекти Вишеградської четвірки, які мають відповідний фонд, але головною умовою участі у проекті є те, що має бути три партнери з чотирьох країн вишеградської четвірки. Треба знайти серед поляків, угорців, чехів та словаків спільну тематику.

Досить цікаві проекти пов'язані із кластерами, активно діє ІТ і енергетичний кластер (зареєстрований у Люблінському воєводстві), кластер “Інфостат” – засновники якого Жешувське статистичне управління і Головне управління статистики у Львівській області. Унікальність останнього проекту полягає в дослідженні міждержавних переміщень, розвиток транскордонної співпраці, фіксація “човникових” переходів і транскордонних перевезень. Коли будуть оприлюднені результати даного дослідження ми переконаємось наскільки істотний економічний внесок у розвиток Польщі роблять жителі України.

Є також розроблена цікава Стратегія транскордонного співробітництва Люблінського воєводства (Польщі), Брестської області (Білорусь), Львівської та Волинської областей. Ця стратегія розглядалася на різних рівнях, зроблено досить цікавий аналіз, на мою думку, і в цьому році її буде офіційно схвалено урядовцями. Найважливішим є пошук таких проектів у реалізації яких зацікавлені всі сторони. Стратегія передбачає не лише співпрацю в різних сферах, але і зроблено істотне аналітичне дослідження чотирьох транскордонних областей. І не всюди ми виглядаємо поганими. Звісно, за економічними показниками, наприклад, доходами на душу населення, ми відстаємо. Але за кількістю заповідних територій, культурних об'єктів, об'єктів історичної спадщини Львівщина є унікальною територією і досить приваблива для інвесторів. Тому це потрібно використовувати і розвивати. Не всі інституції оприлюднюють цифри результатів цієї транскордонної співпраці. Наприклад, на Львівщині діє близько 1200 інвестиційних проектів через які в економіку області залучено близько 2 млрд. дол. США. Звісно це не за один рік, але вони є і діють – банківське фінансування від Кредобанку, страхові і фінансові компанії, технологічні виробництва фірм “Леоні” і “Кроно”. Тобто є конкретний результат.

- Які ще кроки варто зробити для стимулювання енергозбереження?

- Б.М.: Головний стимулюючий крок – зростання вартості енергоносіїв, що стало дуже накладно для економіки підприємств, мешканців, які почали впроваджувати твердопаливні котли і загалом менше використовувати енергоносії. Важливі кроки зроблено по розвитку альтернативної та відновлювальної енергетики. Зараз продовжується проект по вітровій енергетиці в Старосамбірському районі і проекти по розвитку сонячної енергетики в Самборі і, можливо, в Яворівському районі. Саме життя змушує прийти до такої економії.

І звісно треба популяризувати серед населення інформацію про нові технології через ЗМІ та практичні заняття. Зараз кожен хоче придбати щось

нове і малозатратне. Не можна сказати, що твердопаливні котли – це останній вихід із ситуації, вони будуть вдосконалюватися та стануть набагато ефективнішими.

- Важлива увага на Львівщині приділяється розвитку аграрного сектору. Який напрям найбільш перспективний?

- Б.М.: В організаційному плані доцільно ширше займатися кооперативним рухом, давати можливість розвитку малим товаровиробникам. Доцільно підтримувати фінансово програми з оновлення сільськогосподарської техніки, збагачення ґрунтів, молочне скотарство. Львівщина дуже різноманітна, особливо пригірські райони області, а тому необхідно застосовувати для них такі технології через які буде досягнуто підвищення урожайності та прийнятні економічні результати. Декілька років назад я займався аналітикою і по молоку, і по інших видах продукції сільського господарства. Насамперед, слід збалансувати обсяги виробництва окремих видів аграрної продукції. Наприклад, на Львівщині спостерігається перевиробництво картоплі і нестача молокопродуктів, яка завозиться ледве не з половини областей України. Хоча за чисельністю поголів'я великої рогатої худоби ми займаємо досить потужні позиції. Лише курортно-рекреаційна зона є стабільним споживачем – міста Моршин, Трускавець та інші, і вони споживають продукцію з інших областей, наприклад з Вінниччини та Хмельниччини. Хіба це правильно? Досить поширене органічне виробництво і вже у Львові сформувалися мережі із збуту органічної продукції, але асортимент представленої там продукції – переважно не від виробників області. В регіоні вже є споживач здатний придбати органічну продукцію – і це очевидно. Частина сільськогосподарських угідь в області пустує, а ще частина площ обробляється не зовсім легально. Тому треба швидше наводити лад із землею і кожен гектар повинен приносити дохід місцевій громаді, якщо правильно організовано оренду. Земля також хоче дотримання сівозмін і на око видно, що вони не завжди дотримуються через надмірне вирощування технічних культур.

Аграрний сектор – найперспективніший для розвитку економіки області і це доведено за останні роки. Хоча в Україні фактично глибока економічна криза, а понад мільйон тонн зерна на Львівщині зібрали. Тобто працювали важелі, які не залежали від державного впливу. Треба постійно підтримувати діалог з фермерами і повертати в них довіру до влади конкретними заходами, щоб вони переконалися у можливості співпраці. Сільськогосподарські кооперативи, які мають об'єднувати фермерів – мабуть найбільш перспективне

утворення, оскільки головне – збут продукції. Селекційно-племінна робота і затрати праці селянина біля худоби істотні, але до генетичного потенціалу тварин ніхто не дивився десятки років. Доцільно звернути увагу на ефективність технології переробки. Ми вміємо посіяти і зібрати врожай, а потім в результаті додана вартість вивозиться на закордонні ринки.

Програми підтримки села повинні враховувати реальну проблематику в області і передбачати комплексний розвиток села – від інфраструктури до поля. Коли проблематику і завдання програми визначено – потрібно вести правильно і оперативно моніторинг стану її виконання. Якщо не виконується який-небудь цільовий показник – збирати відповідальних осіб і робити корегувальні заходи. Необхідно чітко визначити, яким діючим галузям надати “плече підтримки” – щоб не було обвалу (наприклад, молочне скотарство), а які галузі трошки пригальмувати в розвитку, наприклад вирощування ріпаку. На даний час функції управління в АПК області має державна структура. Але об’єктивно вони не можуть зробити все виключно власними аналітичними ресурсами, хоча там фахові працівники з багаторічним досвідом роботи. Зараз можливості управління доволі обмежені, а функції Департаменту агропромислового розвитку області мають бути більш аналітичними, наприклад для правильного вибору пріоритетів розвитку. Зважаючи на те, як правильно ми проаналізуємо діяльність АПК за минулий період (до 2015 року), так правильно ми складемо програму розвитку на перспективу і організовано визначимо конкретні кроки.

Бажано щоб всі агрохолдинги також укладали добровільно соціальний договір з селом про те, що будуть робочі місця і не будуть руйнуватися елементи інфраструктури, наприклад дороги.

Коли були у свій час створені умови для ВЕЗ “Яворів”, з’явилося майже 90 різних підприємств, зокрема в сфері харчової та переробної промисловості. Закон про діяльність у вільній економічній зоні “Яворів” гарантував стабільні економічні підходи, що важливо для бізнес-планування. Але коли було накладено вето на основні економічні статті даного закону – багато інвесторів згорнули виробництво. Пільги для підприємств ВЕЗ стосувалися можливостей розвитку, тобто використання прибутку для розширення виробництва та впровадження нових технологій. Лише для того, щоб тільки запустити нові виробництва у ВЕЗ, на той час було здійснено чималі капіталовкладення.

- Що варто перейняти з досвіду країн ЄС, наприклад Польщі, стосовно стимулювання впровадження заходів з енергозбереження в аграрному секторі?

- Б.М.: Перш за все важливо ефективно використовувати відходи сільськогосподарського виробництва, наприклад солому і біогаз. В країнах ЄС нічого даром не пропадає і більшість наукових розробок мають прикладне застосування.

- В яких перспективних програмах розвитку транскордонної співпраці, з Вашого погляду, доцільно активізувати діяльність на Львівщині?

- **Б.М.:** В першу чергу, необхідно активізувати співпрацю в транскордонних проектах, що дозволять залучити в область більш передові технології і методи організації виробництва, наприклад створити мережу фермерських кооперативів при сприянні держави за досвідом Польщі. Такий досвід дуже доцільно переймати. На даний час, наш Інститут вийшов на контакт з Унією шефів фірм в Люблінському воєводстві Польщі, що об'єднує малі та середні підприємства, які організувалися в спілку для спрощення співпраці з бізнесом з України, і серед них є аграрники. Ми найближчим часом будемо проводити подібну зустріч. В Польщі є багато людей, які заробили істотні гроші на інвестиціях в АПК і це може бути своєрідна школа передачі добрих практик господарювання на Львівщину. В кожному подібному проекті є так звана м'яка частина – передача технологій, обладнання, але є і складова навчань, тренінгів, поширення практик. І такі контакти повинні бути інтенсивнішими – нас відкинула назад військова і політична ситуація. Але як тільки ситуація стабілізується найближчим часом подібна двостороння співпраця значно активізується.

Є підписана 7 країнами Рамкова угода “Про сталий розвиток Карпат” у якій детально викладені “правила гри” щодо розвитку гірських територій у всіх напрямках – дороги, інфраструктура, енергетика, аграрний сектор, лісове господарство тощо. Держави мають різний рівень економічного розвитку, різні можливості і кожен господарює як може. В польських Карпатах порядок, а в нас – не завжди. Це стосується і заповідного фонду. Що доцільніше вирощувати в сільській місцевості гірського району фермеру? Очевидно, що не те саме, що на рівнині. На жаль в реалізації положень даної угоди ми істотно відстаємо.

У Львові також розміщено секретаріат “Єврорегіону Карпат”, який може претендувати на реалізацію якісних проектів, зокрема в гірській місцевості. Наш основний принцип – спільні інтереси громад, наприклад з української та польської сторін, і правильно визначені точки дотику для співпраці. Звісно громада з польської сторони має інші умови розвитку і переваги, інша система бюджету, фінансування, але треба поступово це застосовувати в Україні. Якщо в Люблінському воєводстві Польщі інвестиції в транскордонній зоні оцінюються у суму близько 7 тис. євро на чоловіка, то на Львівщині – лише в межах 1 тис. євро. Люблінське воєводство у свій час мало на своїй території в два рази більше пестицидів ніж Львівщина, і вони здійснювали їх захоронення через закопування в землю у спеціальних герметичних контейнерах. Але при

вступі в ЄС до 2004 року від них вимагали витягти ці відходи з могильників, знищити їх на спалювальних заводах в ЄС, ліквідувати бетон та рекультивувати територію.

- *Охарактеризуйте перспективні напрями діяльності очолюваного Вами Інституту?*

- **Б.М.:** Питання раціонального використання робочої сили буде одним із найважливіших вже найближчим часом. Нещодавно в нашому інституті вже обговорено створення транскордонного партнерства EURES. Це європейська структура на теренах Львівщини, яка буде займатися підготовкою до приєднання до існуючої мережі по західному кордону, аналізом ринку праці та працевлаштуванням в прикордонних районах, в т.ч. сусідніх держав. В ЄС існує потреба у фахівцях і ми маємо створити умови, щоб наш краєнин, поступивши на роботу в ЄС також мав відповідні соціальні гарантії і достойну зарплату.

- *Ваші побажання агровиробникам Львівщини?*

- **Б.М.:** Декілька років назад я мав щастя бути координатором від обласної адміністрації аграрного сектору, а тому зустрічався і досить часто обговорював проблеми фермерів в спокійній обстановці. Більшість нас вийшли із села і ми маємо селу допомогти. Доцільно було б прийняти обласну програму розвитку Галицького села, що буде передбачати створення нормальних умов для роботи і для життя. Хочу побажати всім агровиробникам Львівщини надії та добра, яке прийде найближчим часом.

- *Дякуємо Вам за змістовне інтерв'ю!*

Розмову вів Павло Музика.

Пошук ініціативних товаровиробників Львівщини

Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації напрацьовує базу даних малих та середніх фермерських господарств, в тому числі сімейного типу, для налагодження прямого збуту продукції від виробника до споживача, зокрема мережі ресторанів та їх участі у «мандрівних» ярмарках «Добрі традиції Галичини» в різних районах області, які відбуватимуться протягом 2016 року.

Детальнішу інформацію зацікавлені товаровиробники можуть одержати в Департаменті агропромислового розвитку Львівської ОДА. **Контактна особа:** Катерина Олинець, тел.:(032)235-56-23; e-mail: vhp_lviv@ukr.net

Біостимулятори-добрива виробництва ПП “Біоконверсія” – вагомий резерв для підвищення врожайності культур і якості продукції

Іван Шувар, доктор сільськогосподарських наук, професор Львівського національного аграрного університету, заслужений діяч науки і техніки, академік АН ВО України,

Володимир Сендецький, кандидат сільськогосподарських наук, Прикарпатська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН, докторант Подільського ДАТУ

За сучасних умов ведення аграрного виробництва в країні найдоцільнішою системою ведення землеробства є наукоємна біологізована модель із замкнутим виробничим циклом. Вимагає негайного розв'язання проблема оптимізації структури посівних площ та збалансованого співвідношенням галузей землеробства і тваринництва. Це уможливить реально розв'язати проблему поліпшення родючості ґрунтів (органічні рештки, біологічний азот, ведення гнойового господарства, захист ґрунтів від ерозії, біологізувати технології та ін.), збільшити виробництво м'ясо-молочної та іншої продукції, конкурентоспроможної на вітчизняному та зовнішньому ринках, повніше використовувати ресурсний потенціал України та збільшувати експорт, зайнятість і добробут сільського населення.

Державної програми з вапнування кислих ґрунтів практично не існує. А за відсутності вапнування і інтенсивного використання мінеральних добрив у землеробства країни в ґрунтах проявляється дефіцит фосфору, калію, магнію, кальцію і магнію, погіршення агрофізичних властивостей, деградація.

Розв'язати проблему відтворення родючості ґрунтів унаслідок використання побічної продукції рослинництва на органічні добрива (солома зернових культур, стебла кукурудзи, соняшнику та ін.). На жаль, щорічно на полях спалюють бездарно тисячі тонн невикористаної соломи (стерня, луки пасовищ, канави, ділянки з багаторічною рослинністю). Чим наноситься велика шкода навколишньому довкіллю та приводить до зниження родючості ґрунтів.

Фахівцям господарств необхідно пам'ятати, що в соломі культур у середньому міститься кальцію, % : зернових – 0,25-0,31 % кальцію; гороху – 1,82, сої – 1,4 %, в гречаній – 0,95; в стеблах кукурудзи – близько 0,5 %, в стеблах соняшнику – 1,53. А з врожаєм основної продукції кальцію з ґрунту вони виносять у рази менше, зокрема: зернові у 3-5, кукурудза – 16, соняшник – 8, гороху та сої – 9-20.

Багаторічні дослідження кафедри загального землеробства (Бегей С. В., Шувар І. А. та ін., 1990-2005 рр.) та виробничий досвід передових господарств західного регіону України підтвердили високу економічну та екологічну ефективність біологізації технологій у землеробстві. Отримані результати лягли в основу видання низки підручників, навчальних посібників, монографій, практичних рекомендацій, наукових статей, які стали настільними для студентів, аспірантів та зацікавлених виробничників аграрного виробництва (див. www.shuvar.at.ua; Vermos2007@ukr.net).

Сучасні новітні біологізовані технології вирощування сільськогосподарських культур повинні бути адаптовані до глобальних змін і ґрунтуватись на таких основних заходах:

- поліпшити родючість ґрунтів унаслідок удосконалення (оптимізації) структури посівних площ з широким використанням нетоварної частки врожаю (солома зернових і зернобобових, подрібнені стебла соняшнику, кукурудзи, сорго, гичка, та відходи птахофабрик і ін.);

- застосовувати мульчування поверхні ґрунту (під зерновими і просапними культурами), використовуючи післяжнивні рештки та побічну продукцією землеробства;

- розширити площі висівання бобових культур (збільшення питомої ваги біологічного азоту) та культур проміжного вирощування на сидерат;

- використання соломи на добриво сумісно з сидератами (еквівалентно 30-40 т/га гною), застосовуючи деструктори соломи;

- мінеральні макро- і мікродобрива застосовувати в оптимальному співвідношенні і дозах, в оптимальні строки.

- захищати посіви від бур'янів агротехнічними заходами (культивуація, боронування, поліпшений зяблевий та напівпаровий обробіток) у комплексі з гербіцидами. Захист посівів від шкідників і хвороб – профілактичними та біологічними методами;

- зменшити техногенний прес на ґрунт, застосовуючи широкозахватні комбіновані агрегати кільчасто-шпорові котки, сівалки прямої сівби.

- розробити і запровадити систему зрошення навіть у західному регіоні України, де створюються природні умови, наближені до умов у зонах ризикованого землеробства.

Біологізовані технології вирощування сільськогосподарських культур за сучасних умов ведення землеробства з використанням біостимуляторів-добрив («Вермистим», «Вермимаг», «Вермийодіс»), деструктора «Вермистим-Д» посушливого 2015 року значно покращували водно-фізичні властивості ґрунту, активізували життєдіяльність мікрофлори, впливали на міграцію поживних речовин, послаблювали стрес від внесення пестицидів.

Застосування цих біопрепаратів сприяє надходженню до рослин певної кількості поживних речовин (азоту, фосфору, калію, магнію та інших макро- і мікроелементів), фульвокислот, амінокислот, фітогормонів і ростових речовин, а з препаратом «Вермийодіс» ще й біологічно активного йоду. Вони активізують ферментативну активність усіх клітин рослини та утворення стимулюючих сполук самою рослиною. За високих температур обприскування рослин біостимуляторами сприяло підтриманню процесу фотосинтезу за умов підвищення максимально допустимих температур на 2-4°C. За умов, коли температура навколишнього середовища сягала вище 33-36°C, рослини росли і розвивалися, що особливо актуально за останні роки. Зокрема, за умов посухи обприскування посівів біостимуляторами «Вермимаг» та «Вермийодіс» зменшувало на 18-26 % коефіцієнт транспірації, що дало змогу рослинам покращити ріст й розвиток, синтезувати більше органічних речовин, підвищити стійкість до несприятливих умов.

Минулого року високу ефективність біостимулятори-добрива виробництва ПП «Біоконверсія» проявили у багатьох господарствах Івано-Франківської, Одеської, Кіровоградської, Миколаївської, Чернігівської, Київської та інших областей на посівах зернових, ріпаку, соняшнику, сої, кукурудзи, овочевих, рису та інших культур, садах і виноградниках.

Так, в Кілійському районі Одеської області (СВК «Дунай», ТОВ «Рис Бессарабії») посіви рису тричі за вегетацію обприскували препаратом «Вермимаг» за допомогою авіації та наземних обприскувачів і отримали приріст врожайності 0,8-1,2 т/га.

У господарстві ПФ «Богдан і К» Івано-Франківської області (дир. Б.В. Тимофійчук), щорічно застосовують на всій площі посіву (2000 га) для допосівного оброблення насіння біостимулятор «Вермистим», а для одно- і дворазового обприскування рослин під час вегетації біостимулятори «Вермимаг» та «Вермийодіс». На всій площі озимих і ярих культур 2015 року виконано деструкцію соломи препаратом «Вермистим-Д», у т. ч. на площі 700 га сумісно із висіванням сидерату (гірчиця, редька олійна, гречка, ріпак). Застосування цих екологізованих заходів забезпечило у середньому приріст врожаю озимих зернових – 5-9 ц/га, кукурудзи на зерно – 15-18 ц/га, ріпаку, соняшнику, сої – 6-8 ц/га.

На площі (57 га) висівання сої, де восени здійснено деструкцію соломи препаратом «Вермистим-Д» (8 л/га) в баковій суміші із карбамідом (10 кг/га) сумісно з висіванням на сидерат суміші гірчиці із редькою олійною отримано у середньому 268 ц/га зеленої маси, що разом із соломою рівнозначно внесенню 35 т/га гною. Двічі рослини обприскували біостимуляторами і, не дивлячись на сильну посуху, отримали 3,45 т/га сої, або на 1,0-1,5 т/га більше, ніж в господарствах сусідніх районів, де не впроваджували цю технологію та вносили під сою необхідну кількість мінеральних добрив. З площі 500 га зібрали у середньому понад 3 т/га сої, що за посушливих умов року на бідних ґрунтах Передкарпаття можна вважати цілком задовільним.

Високу ефективність за 2-3 разового обприскування рослин біостимулятором «Вермимаг» отримано на посівах помідорів (понад 5000 га) в Миколаївській і Херсонській областях. Щорічно застосовують «Вермийодіс» та «Вермимаг» в малих фермерських господарствах, зокрема: в СФГ «Сатурн»м. Кіровоградської, СФГ «Клиновий» Запорізької, СФГ «Шітєв» Закарпатської, СФГ «Юлія» Черкаської, ТОВ «Украгротехтрейд» Житомирської, СФГ «Колос» Вінницької, ПОП «Наконечне» Львівської, ТОВ «Агробуз» Чернігівської областей та ін.

Враховуючи значне подорожання мінеральних добрив, пестицидів, насіння, пального та ін., враховуючи збільшення податкового навантаження на аграрний сектор, поточного 2016 року доцільно широко застосовували біостимулятори-добрива виробництва ПП «Біоконверсія», що уможливить за мінімальних витрат виростити високі врожаї доброякісної продукції.

Більш детальну інформацію можна отримати за адресою:

**76018, м. Івано-Франківськ, вул. Гаркуші, 2,
ПП «Біоконверсія
тел.: 0673434527; 0673422188; (0342)53-11-30,
vermos2007@ukr.net**

Науково обґрунтовані короткоротаційні сівозміни для Карпатського регіону

Розробник : Інститут сільського господарства Карпатського регіону НААН,

Автори : О. Й. Качмар, О.В. Вавринович, А.О. Дубицька, М. М. Щерба

Сучасне сільськогосподарське виробництво вимагає використання нових підходів до побудови сівозмін як визначальної складової підвищення стійкості та результативності сільськогосподарського виробництва зі спектром культур, адаптованих до зональних

грунтово-кліматичних, соціальних і господарських умов із дотриманням нормативів оптимального їх співвідношення, а також урахуванням збалансованості показників родючості ґрунту, фітосанітарного стану посівів.

В Інституті сільського господарства Карпатського регіону розроблено системи короткоротаційних сівозмін для агроформувань різних організаційно-правових форм власності та рівня інтенсивності виробництва з застосуванням як традиційних, так і альтернативних й комбінованих систем удобрення, які формують урожайність сільськогосподарських культур на рівні: пшениці озимої – 3,5–5,4 т/га, ячменю ярого – 3,2–4,0 т/га, кукурудзи на зерно – 5,8–7,0 т/га, вівса – 3,5–4,5 т/га, гречки – 1,4–1,9 т/га, гороху – 2,0–2,5 т/га, сої – 1,8–2,0 т/га, картоплі – 20,0–24,8 т/га, кормових бобів – 2,0–2,4 т/га, конюшини лучної на зелену масу 34,8–38,0 т/га, високу якість продукції та збереження і підвищення родючості ґрунтів західного Лісостепу

Вихід зерна за ротацію зернових сівозмін при використанні на один гектар сівозмінної площі гною (10т) та мінеральних добрив у дозі $N_{66,3}P_{68,8}K_{73,8}$ складає 4,3–4,6 т/га, зернових одиниць 5,0–5,3 т/га, кормових одиниць 7,0–7,3 т/га, перетравного протеїну 0,6–0,7 т/га.

Поєднання органічної і мінеральної складових у системах удобрення забезпечує бездефіцитний баланс поживних речовин у ґрунті в різних за структурою сівозмінах.

Найвищі показники нагромадження азоту формуються у зерно-кормовій (+40,2 кг/га) та плодозмінній (+54,5кг/га) сівозмінах за наявності в структурі посівних площ 25% конюшини лучної.

Позитивний баланс фосфору забезпечують усі застосовані системи удобрення в усіх видах сівозмін. Бездефіцитний баланс калію за альтернативної і комбінованої систем удобрення формується в зернових сівозмінах.

Виробничу перевірку результатів досліджень проведено в господарствах Львівської області: ДПДГ «Оброшино» Пустомитівського району (економічна ефективність 7,3-7,8. тис. грн/га); ТЗОВ «Вінал Агро» Жидачівського району (економічна ефективність 4,7–5,1 тис. грн/га).

Додаткову інформацію можна одержати за адресою:

*81115, Львівська обл.,
Пустомитівський р-н, с. Оброшино,
Інститут сільського господарства
Карпатського регіону НААН;
тел. (0322) 39-62-65, Качмар О.Й.*

Всеукраїнська акція “Прапор України – Прапор Миру”

У серпні 2016 р. Всеукраїнською газетою “Сільський вісник” та ТОВ “Сі.В” з нагоди 25-річчя з Дня Незалежності України та Дня Державного Прапора України буде проведена Всеукраїнська акція “Прапор України – Прапор Миру”. У період 21-27 серпня 2016 р. на території Національного музею народної архітектури та побуту України (Київська обл., с. Пірогово) планується створення із живих квітів найбільшого у світі Національного прапора України площею 15000 кв.м.

Учасником акції може стати як окрема людина так і трудові колективи навчальних закладів, організацій, підприємств різних форм власності, які приймуть участь у вирощуванні квітів. Всім небайдужим пропонується долучитися до участі у створенні із живих квітів Найбільшого Національного прапора України та аналогічних пропорів в усіх населених пунктах України.

*Детальна інформація про умови участі у заході розміщено на Інтернет-сторінці організаторів: **www.cib.net.ua***

Власний погляд на сучасний стан та перспективні напрями розвитку аграрного сектору “Віснику Агрофорум” представив у інтерв’ю голова асоціації фермерів та приватних землевласників Самбірського району Львівщини, голова фермерського господарства Іван Кільган.

В Україні варто зосередитися на розвитку фермерства в класичному європейському розумінні - Іван Кільган

- Розкажіть будь ласка про історію створення Вашого фермерського господарства?

- І.К.: Фермерське господарство “Кільган І.С.” було створено у 1996 році і було одним із перших реформованих на Львівщині. Тоді ще Михайло Гладій і Роман Шмідт видавали державний акт на землю, реформували колишнє КСП. Ми починали господарювати з 600 га, а на даний час площа землекористування зросла до 2100 га. Якщо раніше в Самбірському районі більш розвинутими були галузі тваринництва, то на даний час домінує землеробство, яке впроваджує сучасні, більш прогресивні технології виробництва. Поступово змінюються і домінуючі у рослинництві культури: якщо раніше вирощували овес, ячмінь, то в останні роки – кукурудза, соя, які дають більший прибуток.

У свій час я закінчив Харківський сільськогосподарський інститут ім. В.В. Докучаєва, в якому на той час навчалися студенти із 38 країн світу. У цьому вищі забезпечували високий рівень знань, нічим не гірший за закордонні знання в агротехнологіях. На даний час я вже багато років очолюю районну асоціацію фермерів та приватних землевласників, яка об’єднує 38 фермерів. Але великих фермерів щоразу менше через конкуренцію з великими компаніями-латифундіями. Районна асоціація фермерів також надає підтримку військовим в зоні АТО.

-Які, на вашу думку, основні перешкоди для розвитку фермерського руху в Україні?

- І.К.: Краще б більшість аграрних чиновників в Україні опустилися на святу землю і дійсно допомагали агровиробникам, а то не розуміючи ні про фізіологічно зрілий ґрунт, ні про бонітет ґрунтів, ні про сівозміну, гарно піаряться у ЗМІ чи соціальних мережах. Але при цьому майже нічого не зроблено для підтримки фермерства, за винятком спрощення окремих дозвільних процедур.

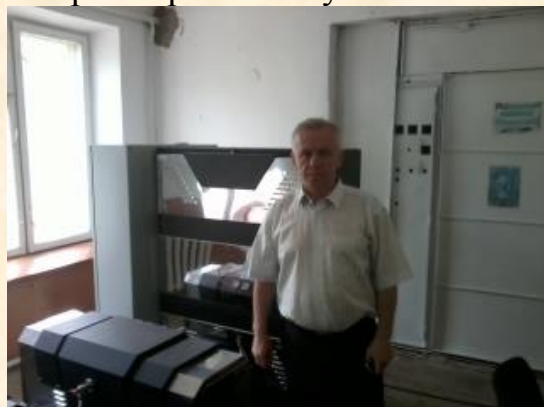
Можливо вони гарні топ-менеджери, але конкретних кроків не здійснено – ні в технологічному плані, ні в реформуванні органів влади, ні у створенні ефективної системи дорадчих служб. Звісно, є візити делегацій з України щодо вивчення зарубіжного досвіду і за зарубіжні грантові ресурси. Але реальних реформаторських кроків для фермерів після таких візитів чиновники Мінагрополітики, як правило, не роблять. Крім того, істотними є проблеми у сфері земельних відносин. Ще п'ять-шість років назад агрохолдинги, які працюють на Львівщині, не звертали особливу увагу на Самбірщину, тому, за умов підтримки, фермерство могло розвиватися. На даний час навіть наші, не самі родючі ґрунти в області, масово засіваються агрохолдингами. Тоді на чому ж має вести господарство фермер, який, як правило, не може заплатити орендну плату вищу, ніж агрохолдинги і, крім того, має купу перешкод при реєстрації договорів оренди. Водночас, мені подобаються погляди голови Львівської облдержадміністрації Олега Михайловича Синютки, що майбутнє села саме за розвитком фермерства.

В Україні варто зосередитися на розвитку фермерства в класичному, європейському розумінні. В законодавчому полі України раніше була зроблена лазівка, мабуть зумисно, що дозволяє передавати договори оренди землі від однієї компанії до іншої. При цьому селяни-орендодавці можуть фактично не ставитися до відома про таку подію. І є в Україні приклади, коли великі компанії вже третій рік підряд сіють ріпак на одній земельній ділянці, а в компанії декларують, що ріпак вперше на цій ділянці. І це дійсно так, тому, що остання компанія його посіяла вперше, але фірми, які господарювали на цій ділянці за рік до того, також висівали дану культуру.

Перебуваючи на стажуванні у США в 1998 році ми були свідками події, що коли фермери зайшли у Сенат, всі сенатори встали, тому що там до цієї непростой праці повага. Всі хочуть щоденно їсти і є повага до товаровиробника. А в Україні фермерів визнають перед виборами і коли необхідно забезпечити дешеву сільськогосподарську продукцію, щоб не було соціальних збурень. Але в ЄС та США існує пряме або завуальоване дотування фермерів. А в Україні в Державному бюджеті на 2016 рік знову зменшили фінансову підтримку аграрному сектору. На жаль, районна асоціація фермерів дуже обмежено може впливати на прийняття рішень в системі державного управління. Якщо виробник, фермер буде в пріоритеті на районному рівні на торгах при придбанні продовольства для потреб внутрішніх установ (школи, лікарні, закриті установи тощо), то це буде істотна підтримка.

Зараз часто виходить, що той, хто виробляє – має мало, а посередник має надприбутки. В економічно розвинутих країнах, зокрема в ЄС та США, держава створює сприятливі умови для виходу фермерів на ринок із власною продукцією, зокрема зарубіжний.

Наприклад, Китай економічно потужний тому, що орієнтується на експорт кінцевої продукції, а не сировинних ресурсів, які часто ця країна імпортує. Китаю доцільніше при потребі імпортувати кукурудзу, а згодом реалізувати її, наприклад вже у консервованому вигляді в окремі країни світу.

- Розкажіть докладніше про Вашу участь у проекті з розвитку джерел альтернативної енергетики на Львівщині

- **І.К.:** Будучи декілька разів на відомій Міжнародній виставці “Зелений тиждень”, яка щорічно відбувається у січні, під час зустрічі біля українського стенду із канцлером Німеччини Ангелою Меркель вона сказала, що Україна може бути Саудівською Аравією, переробляючи відходи рослинництва на брикети, виробляючи біоетанол чи біодизель з олійних культур. Тему виробництва біодизеля я почав докладно вивчати з 2006 року і неодноразово проходив стажування за кордоном. В цьому ж році ми розробили і отримали перші технічні умови для виробництва біодизеля на установці, яку привезли з Німеччини. До речі, вартість цієї документації, на той час, дорівнювала вартості 2-3 кімнатної квартири у Києві.

Згодом в 2011 році ми почали співпрацювати з міжнародним проектом ЮНІДО при ООН в Україні. Подали заявку і правильно оформлені документи, зокрема бізнес-план проекту і виграли цей грант, що дозволило поставити у селі Луки сучасне італійське обладнання для виробництва біопалива з ріпаку вартістю 450 тис. дол. США. Виробнича потужність нового обладнання дозволяє виробляти до 25 тонн біодизельного палива щоденно. Максимальна продуктивність нової установки – до 1,2 т./год біодизелю. Крім того, установка доволі енергоефективна, а витрати електроенергії на одну тону виробленого біопального становлять до 50 кВт год. Аналогів такого заводу у фермерських господарствах на Львівщині немає. Але повноцінно запрацювати дане обладнання не може.

Зараз фактично біодизель визнано в Україні підакцизним товаром, і виходить, що на підприємстві з виробництва біодизелю має бути фактично податковий пост як, наприклад, на спиртзаводі, а також слід робити паспортизований склад спиртовмісних рідин тощо. Сплата акцизного збору істотно здорожчує вироблену продукцію і, незважаючи на мої численні звернення протягом декількох останніх років до міністерств, Державної фіскальної служби, профільного комітету Верховної Ради, результату немає. Хоча Україна залишається мабуть єдиною країною Європи, де біодизельне паливо ще прирівняно до підакцизної продукції. За умов наявного акцизу виробляти біодизель з ріпаку не вигідно навіть за умов, що ріпак вирощується в нашому господарстві. На мою думку при ситуації, коли 85 % бензину в Україну імпортується, стримувати розвиток власного виробництва, мабуть, не дуже розумний крок.

- Що ви можете сказати на завершення нашого інтерв'ю .

- **І.К.:** Саме головне для фермерів України – не втрачати оптимізму і активніше захищати власні інтереси. В державі потрібно розуміти, що питання сільського господарства не менш важливі для захисту інтересів держави, ніж суто військові, оскільки неконтрольоване отруєння ґрунтів не дозволяє мати здорову націю.

- Дякуємо Вам за цікаве інтерв'ю.

Розмову вів Павло Музика

Вашій увазі пропонується інтерв'ю з керівником Проекту Європейського Союзу “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” Тоні Вілом.

Всі дії старої системи дійсно не гарантували безпечність харчових продуктів в Україні – Тоні Віл

- Доброго дня, пане Ентоні. Розкажіть, будь ласка, про серію навчально-практичних семінарів, які проводить очолюваний Вами Проект в Україні?

- Т.В.: Проект “Вдосконалення системи контролю безпечності харчових продуктів в Україні” фінансується ЄС і спрямований на побудову системи безпечності харчових продуктів за принципом “від лану до столу”, яка діє в Співтоваристві, що забезпечить ефективне виконання положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і функціонування Угоди про поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі між ЄС та Україною (DCFTA) із подальшим економічним ефектом від взаємної торгівлі. Семінари, які ми проводимо в рамках Проекту протягом останніх 18 місяців у дев'яти регіонах України, зокрема у Львові, є дуже важливими. На цих семінарах експерти Проекту навчають державних ветеринарних інспекторів яким чином перевіряти операторів ринку для того, щоб бути впевненими, що вони відповідають вимогам, які застосовуються в ЄС. На семінарах ми навчаємо інспекторів, щоб вони були обізнані з процедурами, заснованими на принципах НАССР, і могли в подальшому прийти на потужність та перевірити, – через інспекцію або аудит, – чи процедури, засновані на принципах НАССР, є дієвими в оператора ринку або ні, оскільки лише інспектори можуть це сказати однозначно.

- Які невідповідності або так звані “вузькі місця” в діючої на даний час в Україні системі?

- Т.В.: Я б це не назвав “система”, але домінуючими в Україні до даного часу були підходи, засновані більше на контролі документації та дотриманні правил. Фактично є держава, яка говорить, що вона забезпечує безпечність харчових продуктів в Україні і при цьому перевіряє все, що знаходиться в обігу, на виробництві і таким чином гарантує безпечність. Але, насправді, всі дії старої системи не гарантували безпечність харчових продуктів.

Виходить, що діяла система, в якій багато документів, правил та дозволів треба було отримувати. Водночас, дуже мало було відповідальності в оператора ринку за те, що він виробляє. І дійсно, в кінці ми приходимо до того, що при виявленні невідповідності у оператора ринку в Україні застосовується дуже незначна відповідальність. Оскільки підприємства харчової промисловості раніше перебували у державній власності, то головна увага спрямовувалася на кінцевий результат, мікробіологічні показники і, фактично, перевірялася вже вироблена продукція. При цьому не достатньо перевірялася безпечність продукції під час самого виробництва. І виходило, що коли виявлялася, наприклад, хвороба, спричинена небезпечним харчовим продуктом чи забрудненим харчовим продуктом, то відповідальність за це не покладалася на оператора ринку чи менеджмент цієї потужності, а все закінчувалося претензіями до державного ветеринарного чи санітарного інспектора, яких, як правило, звільняли за це з посад. Ось в чому відмінність української системи від тієї, яка діє в ЄС. Держава в ЄС не відповідає за безпечність харчового продукту, це є пряма відповідальність оператора ринку. Державний інспектор лише приходить і перевіряє, чи оператор ринку виконує встановлені законодавством вимоги. Обов'язок оператора ринку – виконувати всі ці вимоги і забезпечувати, щоб харчовий продукт на всіх етапах виробництва та обігу залишався безпечним.

- В Україні на даний час досить складна економічна ситуація. Як допомогти підприємцям адаптуватися до нових вимог законодавства у сфері безпечності харчових продуктів з урахуванням відомого Вам світового досвіду?

- Т.В.: Я, наприклад, не вбачаю, що Україна знаходиться істотно позаду у порівнянні з багатьма країнами-членами ЄС, які впровадили вимоги раніше. В Україні, звісно, це займе певний час і буде відбуватися поступово. Але Україна має великий досвід і історію виробництва високоякісної сільськогосподарської харчової продукції, наприклад, зернових та олійних культур, продуктів тваринного походження, і ЄС вже поступово відкриває доступ для української харчової продукції. Нещодавно було відкрито деякі можливості для українського бізнесу стосовно харчових продуктах тваринного походження, тобто поступово все це робиться. Дотримання зазначених вимог означає не лише торгівлю з ЄС, але і забезпечення безпечності для споживачів України, подальше нарощування експорту в інші країни світу. Багато країн визнають вимоги ЄС у сфері безпечності харчових продуктів або в них діють подібні вимоги. Експорт продукції до ЄС чи інших країн конкретним підприємством формує загалом репутацію України як надійного виробника і постачальника на світовому ринку.

Водночас, це покладає велику відповідальність на конкретне підприємство за подальші експортні поставки окремих видів продовольчих товарів всієї галузі. Проте нещодавні випадки експорту з України курячих яєць, заражених сальмонелою, в Ізраїль, експорт меду з вмістом заборонених антибіотиків у Чехію в поточному році і в Італію, де зафіксовано п'ять випадків протягом минулого року, та м'яса птиці в ЄС, знову ж таки забрудненого сальмонелою, погіршують репутацію на світовому ринку. Це свідчить, що продукція не повною мірою відповідає вимогам сучасних стандартів, а певні ризики, які формують іміджеву шкоду українському агробізнесу, можуть через такі випадки завадити виходу на європейські чи інші ринки інших харчових продуктів. Тому треба завжди бути уважним з цих питань і, коли продукція експортується, слід створити необхідні умови, щоб не заподіяти шкоди іміджу України. Але вселяє надію, що у випадках з експортом в Ізраїль та Чехію фахівці Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України публічно висвітлили дану інформацію, проінформували громадськість про події і пояснили яким чином співпрацюють з оператором ринку, в якого це виявлено, щоб врегулювати подібну ситуацію. І це дуже добре.

- *Розкажіть про досвід Великобританії щодо підтримки нових підприємств, наприклад малих підприємств харчової промисловості, для адаптації і розуміння процедур, заснованих на принципах НАССР, і гігієнічних вимог, які застосовуються в ЄС?*

- **Т.В.:** У Великобританії всі оператори ринку повинні відповідати єдиному законодавству у сфері безпечності харчових продуктів, як і в решті 27 країнах ЄС. У Великобританії Агентство з харчових стандартів (Food Standards Agency), яке є національним компетентним органом, публікує у вільному доступі всі роз'яснення, рекомендації, настанови та чек-листи для операторів ринку. Інформація розділена з урахуванням галузевої специфіки виробництва, наприклад, як запроваджувати вимоги, що означають для конкретної галузі певні вимоги законодавства на практиці. Оприлюднюється не лише інформація про правила проведення інспекції чи аудиту, але й інформаційні матеріали стосовно секторальних вимог законодавства, як адаптуватися до них. Це іноді для малого бізнесу дуже важливо. Для малого бізнесу це може бути виклик, щоб дотримуватися всіх цих вимог.

Публікується інформація й оприлюднюється для відкритого доступу і на рівні Європейської Комісії – методичні роз'яснення щодо трактування різних норм європейського законодавства, стосовно контролю на кордоні, контролю імпорту тощо. Отже, досить багато інформації є також на офіційному веб-сайті Європейської Комісії.

В Україні згідно з новим законодавством про безпечність харчових продуктів також є положення, що передбачає підготовку й оприлюднення методичних настанов. Завданням Міністерства аграрної політики та продовольства України є затвердження цих методичних настанов.

Розробляти методичні настанови будуть галузеві асоціації, а міністерство буде затверджувати ці настанови, якими, в тому числі, будуть надаватися тлумачення чи роз'яснення певних положень нового харчового законодавства України. Тобто концепція закладена.

- Які кроки бізнесу України доцільно зробити для адаптації до вимог нового харчового законодавства?

- Т.В.: Великий бізнес, що виробляє великі обсяги продукції, як правило наймає власний персонал для впровадження та підтримання процедур, заснованих на принципах НАССР. Малі та окремі середні підприємства мабуть будуть мати потребу в консультативних послугах осіб або компаній, які спеціалізуються у даній галузі. Але для більшості малих підприємств в ЄС та Україні передбачено спрощений підхід у застосуванні процедур, заснованих на принципах НАССР. Всі процедури спрощено, і цим підприємствам надаються роз'яснення Компетентного органу, як саме застосовувати ці спрощені процедури. На мою думку, для них це не має бути дуже складно. Більшість великих підприємств в Україні вже впровадили процедури, засновані на принципах НАССР, мають навчений персонал, оскільки це в їхніх інтересах отримати доступ на зовнішні ринки. Малі потужності Великобританії також експортують харчові продукти та корми для внутрішнього ринку ЄС – в розумінні режиму торгівлі, а також за межі ЄС, наприклад молокопродукти, певні види печива, шоколаду, які, наприклад, реалізуються в потужних торговельних мережах України. Проте, малі оператори ринку насправді і не потребують дуже істотних консультацій, наприклад як залишити окремі продукти безпечними в кіоску з продажу овочів та фруктів. Загалом, харчові продукти повинні бути гарантовано безпечними не лише для споживачів на зовнішньому ринку, але і для внутрішнього споживача.

- Дякуємо Вам за цікаве і змістовне інтерв'ю.

Розмову вів Павло Музика.

Назва заходу	Дата проведення	Місце проведення	Детальніша інформація
Східноєвропейський молочний конгрес	2-4 березня 2016 р.	м. Київ, ВЦ“КиївЕкспоПлаза”, вул. Салютна, 2-Б	www.dairycongress.org
Другий Національний Форум “Органічна Україна 2016”	3 березня 2016 р.	м. Київ, Український дім вул. Хрещатик, 2	www.forum.organicukraine.org.ua
X Національне Свято Шоколаду	4 - 8 березня 2016 р.	м. Львів, Палац мистецтв, вул. Коперніка, 17	www.shokolad.lviv.ua
Весняний будівельний форум	15-18 березня 2016 р.	м. Львів, Палац спорту «Україна», вул. Мельника, 18	www.cstei.lviv.ua
XVIII Міжнародна науково-практична ветеринарна конференція “Алден-Вет”	18-19 березня 2016 р.	м. Київ, ВЦ“КиївЕкспоПлаза”, вул. Салютна, 2-Б	www.aldenvet.ua
7-ма щорічна конференція Інституту Адама Сміта Форум Агробізнес України	22 березня 2016 р.	м. Київ, готель “Hilton”, Бульвар Тараса Шевченка 30,	www.ukraineagribusiness.com
II Міжнародна конференція “Соціальна відповідальність бізнесу”	31 березня 2016 р.	м. Львів, Львівська міська рада, пл. Ринок, 1	www.lcci.com.ua
AGRO INDUSTRY FORUM «Інновації в управлінні агробізнесом»	06-07 квітня 2016 р.	м. Київ, готель. “Опера”, вул. Богдана Хмельницького, 53	www.agronews.ua
III Міжнародний форум з розвитку фермерства в Україні “Agroport West 2016”	26-28 травня 2016 р.	м. Львів, Міжнародний аеропорт ім. Д. Галицького	www.agroport.ua
Зарубіжні події			
Міжнародна виставка “Agro Park”	05-06 березня 2016 р.	Польща, м. Люблін	www.agropark.pl
Міжнародна виставка сільськогосподарської техніки “Agrotech”	18-20 березня 2016 р.	Польща, м. Кельце	www.targikielce.pl
Міжнародна агропромислова виставка “Food Expo Greece”	19-21 березня 2016 р.	Греція, м. Афіни	www.gfoodexpo.gr

**Оптові ціни на продукцію
(станом на 29.02.2016 р.) (1 кг/грн.)**

ПРОДУКТ	мінімальна	середня	максимальна
ПРОДУКЦІЯ РОСЛИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Капуста білокачанна</u>	5,50	6,00	6,50
<u>Селера корінь</u>	20,00	20,00	20,00
<u>Морква нантська</u>	4,00	5,00	5,00
<u>Буряки столові круглі</u>	5,00	6,00	6,00
<u>Капуста пекінська</u>	12,00	13,00	14,00
<u>Капуста савойська</u>	23,00	24,00	25,00
<u>Цибуля зелена</u>	60,00	60,00	60,00
<u>Цибуля -порей</u>	17,00	18,00	18,00
<u>Цибуля ріпчаста</u>	7,50	8,00	8,00
<u>Картопля мита</u>	5,50	5,50	6,00
<u>Картопля Белароса</u>	3,20	3,30	3,80
<u>Гриб глива</u>	20,00	22,00	26,00
<u>Яблуко Голден 90</u>	10,00	12,00	14,00
<u>Яблуко Гала</u>	9,00	10,00	14,00
<u>Груша</u>	17,00	25,00	36,00
<u>Виноград Молдова</u>	32,00	32,00	35,00
<u>Виноград Вікторія</u>	30,00	32,00	35,00
<u>Борошно пшеничне вищ.гат</u>	6,00	7,00	8,00
ПРОДУКЦІЯ ТВАРИННИЦТВА ВІТЧИЗНЯНОГО ВИРОБНИЦТВА			
<u>Яйце куряче столове відбірне, десяток</u>	24,00	25,00	26,00
<u>Свинина беконна шинка</u>	60,00	62,00	64,00
<u>Свинина вирізка</u>	82,00	84,00	85,00
<u>Яловичина грудинка безкісткова</u>	40,00	40,00	40,00
<u>Індиче філе</u>	83,00	84,00	85,0
<u>Короп жив.</u>	55,00	57,00	58,00
<u>Щука жив.</u>	79,00	80,00	80,00
<u>Форель річкова жив.</u>	135,00	139,00	139,00

Складено за даними ТОВ "РСП "Шувар"

**Департамент агропромислового розвитку
Львівської облдержадміністрації
оголошує конкурс на заміщення вакантних посад**

Конкурс оголошено на посади:

- начальника управління розвитку сільськогосподарського виробництва, продовольства та аграрного ринку;
- заступника начальника управління – начальника відділу економічного розвитку управління економічного розвитку та підприємництва;
- начальника відділу розвитку кооперації та підприємництва управління економічного розвитку та підприємництва;
- головного спеціаліста сектору фінансового та організаційного забезпечення департаменту агропромислового розвитку обласної державної адміністрації на умовах строкового трудового договору, на час відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами основного працівника.

Для участь в конкурсі необхідно подати такі документи:

- заяву на участь у конкурсі, в якій зазначається про ознайомлення заявника із встановленими законодавством обмеженнями щодо прийняття на державну службу та проходження державної служби;
- заповнену особову картку (форма П-2ДС) з відповідними додатками;
- дві фотокартки розміром 4x6 см;
- копії документів про освіту, підвищення кваліфікації, присвоєння вченого звання, присудження наукового ступеня;
- декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, передбаченою Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»;
- копію документа, який посвідчує особу;
- копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- довідку про допуск до державної таємниці (у разі його наявності).

Термін прийняття документів впродовж 30 календарних днів з дня оголошення про проведення конкурсу (до 11 березня 2016 року).

Контакти: Департамент агропромислового розвитку Львівської облдержадміністрації, тел. (032) 255-05-57, м. Львів, пр.В.Чорновола, 57, 5 поверх, каб. 7.

Редакційна колегія інформаційного вісника
Львівської аграрної палати "АгроФорум"

Музика П.М. – ГО "Львівська аграрна палата" (голова редколегії)

Стефанишин І.М. – ТОВ "РСП "Шувар" (заст. голови редколегії)

Вуйчик І.М. - ГО "Львівська аграрна палата"

Паньків І.Я. – БО "Львівська аграрна дорадча служба"

Соломонко Д.О. – Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (видавничий редактор)

Періодичність видання: два рази на місяць.

Побажання та зауваження до змісту електронного інформаційного бюлетеня
«Вісник Агрофорум» просимо надсилати на e-mail: lvivagri@gmail.com
або за телефоном: +38 (032) 294-84-03, +38 (032) 239-26-56, +38 (067) 803-60-32

Партнер проекту

Західно-Українська регіональна
АГРОПРОМИСЛОВА БІРЖА